

EGY BEÁLLÍTÁS KÉPEI

■ Régóta ismerem Ferenczy Botit... Kezdhetném akár így is, amolyan pelikánjózsefes koncept-besúgó módon. Persze nem lenne igazam. Ferenczy Botit valószínűleg sohasem fogom megismerni. A művein keresztül sem. Nagy rejtőzködővel, és egyben profi Próteusszal állunk ugyanis szemben. Hiába képezném tehát magam amolyan jellegzetes erdmagyar filó-kultúrsznob besúgónak, nemigen találnék fogást ezeken az alkotásokon. Hogy miért merek mégis hozzászólni? Egyrészt azért, mert vagyok annyira jellegzetes erdmagyar filó-kultúrsznob besúgó, hogy ne tartsam magam annak. Másrészt, mert nem vagyok képzett műkritikus. Igaz, az ilyenek általában csak annyit tudnak (vagy akarnak) mondani a fiatal képzőművészek munkáiról, természetesen csakis nyakkendős, feszítv alkalmakkor, hogy érdekes, meg elgondolkoztató. Ezzel ugyan sajnos nem a munkákat minősítik, de hát kicsináljanak ők is, ahogy Bréda Ferenc mondaná. A magam részéről inkább megmaradok hályogkovácsnak, akinek könnyű, amíg gőze sincs, miről beszél.

Az imént azt mondtam Botiról, amúgy vakon s merőn: rejtőzködő és Próteusz. Hadd tágítsam kissé a kört. A magam részéről két kortárs képzőművészfajt ismerek: az egyik megy előre a maga útján, belülről kifele festi, karcolja, rajzolja, miafenézi a magáét. Ez a faj kiállításokat rendez magának különböző kanonikus, álkanonikus és antikanonikus terekben. Egyébként e faj sürgősen és szigorúan védetté nyilvánítandó, ugyanis élőhelyének rohamos zsugorodása okán a kihalás szakadékszélére sodródott. Sietek megjegyezni, hogy ez amolyan kultúrzoológiai tény, nem értékítélet. A másik faj a nagy túlélő. Aki szintén megy előre, de útközben, mint egy gátlástalan szivacs, minden látványt, élményt, halmányt magába szív, nyakló nélkül, hogy aztán ennenmagán átszűrve, a férgesét kidobva, valamiféle mutáns outputot (ha tetszik, produktumot) mutasson fel a végén. Ami egyébként nagyon nem vég, de ez egy másik történet. Ez a faj viszolyg a kiállításoktól, ő inkább beállításokat rendez magának, a már említett szeku-szakrális terekben. Nos, Ferenczy Boti érzésem szerint és hála a fennvalónak, az utóbbi faj egyik alfaja. És hogy mi mögé rejtőzködik, milyen alakváltásai vannak profi Próteuszként? Nézzenek szét, tisztelt Egybegyűltek. Valahol azon a terepen van otthon e művész, melynek egyik határán Sailor áll, a Veszett a világból, kígyóbőr dzsekiben (emlékeznek, ugye, a személyes szabadság jelképe), a másikon pedig Tim Burton Vincentje néz ránk mélabúsan. Tudják, az a hétéves gyerek, aki Vincent Price-nak képzelet magát, zombit csinál a kutyájából, meggyilkolássza a nagynénjét, és egy halott néni-be szeret bele. Hogy a két határ között mi van? Nos, itt a hályogkovács leteszi a bicskát. Önökre bízom, kedves Nagyérdemű. Járják be a birodalmat, izzadjanak kicsit, küzdjenek meg (szó szerint és képletesen is, naná) a népességet alkotó godzillákkal, kroklokvaforcikkal, szemmelemmikkel, kvasztípasztípókokkal, és a végén még felvillan valamelyik Ferenczy-arc is, mint a vaku. De ha mást nem, bár e beállítás rámait fejsék meg, a Deukalión előtti időkből. Ja, és ne feledjék: A zélet harc.

Szántai János